

220

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 3 kwietnia 1997 r.

w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych.

Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa ogólne warunki obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych, zwanego dalej ubezpieczeniem budynków.

§ 2. Posiadaczem budynku, w rozumieniu przepisów rozporządzenia, jest osoba fizyczna lub osoba prawna władająca gospodarstwem rolnym, w którego skład wchodzi budynek.

§ 3. 1. Za gospodarstwo rolne, w rozumieniu przepisów rozporządzenia, uważa się obszar użytków rolnych, gruntów leśnych, gruntów pod stawami oraz gruntów pod zabudowaniami związanymi z prowadzeniem tego gospodarstwa, o łącznej powierzchni przekraczającej 1,0 ha, jeżeli obszar ten podlega w części lub całości opodatkowaniu podatkiem rolnym. Nie jest uważany za gospodarstwo rolne obszar gruntu przekraczający 1,0 ha, stanowiący wyłącznie grunt leśny.

2. Za gospodarstwo rolne uważa się także zespół gruntów określonych w ust. 1, składający się z dwóch lub więcej nieruchomości rolnych, będący we współposiadaniu kilku osób fizycznych, jeżeli grunty te stanowią wyodrębnioną całość gospodarczą, a ich łączny obszar przekracza 1,0 ha.

3. Za gospodarstwo rolne uważa się również obszar użytków rolnych o powierzchni nie przekraczającej 1,0 ha, jeżeli prowadzona jest na nim produkcja rolna, stanowiąca dział specjalny w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

4. Zwolnienie od opodatkowania całości lub części obszaru gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, jeżeli podstawą zwolnienia nie jest zaprzestanie produkcji rolnej, nie powoduje utraty przez nie charakteru gospodarstwa rolnego.

§ 4. Za budynek, w rozumieniu przepisów rozporządzenia, wchodzący w skład gospodarstwa rolnego, uznaje się obiekt budowlany o powierzchni powyżej 20 m², określony w art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. — Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89, poz. 414 oraz z 1996 r. Nr 100, poz. 465, Nr 106, poz. 496 i Nr 146, poz. 680).

§ 5. Za równowartość pieniężną 1 q żyta, w rozumieniu przepisów rozporządzenia, uważa się średnią cenę skupu żyta na terenie gminy, w której znajduje się gospodarstwo rolne, w dniu ustalenia odszkodowania.

§ 6. 1. Posiadacz budynku jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia budynku od ognia i innych zdarzeń losowych.

2. Umowę ubezpieczenia posiadacz zawiera z wybranym zakładem ubezpieczeń prowadzącym działalność ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczeń od ognia i innych zdarzeń losowych.

3. Posiadacz budynku jest obowiązany, na żądanie organów uprawnionych do przeprowadzania kontroli zawarcia umowy ubezpieczenia, okazywać dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia i dowód opłacenia składki.

Rozdział 2

Spełnienie obowiązku ubezpieczenia

§ 7. Obowiązek ubezpieczenia budynku wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego powstaje z dniem pokrycia budynku dachem.

§ 8. 1. Umowę ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego zawiera się na okres 12 miesięcy.

2. Umowa ubezpieczenia budynków zawarta na okres 12 miesięcy ulega przedłużeniu na następny okres 12 miesięcy, chyba że posiadacz budynku nie później niż na jeden dzień przed upływem okresu, na jaki umowa została zawarta, powiadomi zakład ubezpieczeń o wypowiedzeniu umowy ubezpieczenia.

3. Pomimo braku powiadomienia, o którym mowa w ust. 2, przedłużenie umowy ubezpieczenia budynków nie następuje, jeżeli składka ubezpieczeniowa była opłacana w ratach, a posiadacz budynku do końca tego okresu nie zapłacił którejkolwiek raty składki.

§ 9. 1. Jeżeli po zawarciu umowy ubezpieczenia władanie gospodarstwem rolnym, w którego skład wchodzi budynek, przeszło na inną osobę, to prawa i obowiązki wynikające z umowy ubezpieczenia przechodzą na tę osobę; osoba ta może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia budynków w terminie miesiąca od objęcia gospodarstwa rolnego we władanie. Wypowiedzenie umowy ubezpieczenia budynków wywołuje skutek na koniec miesiąca kalendarzowego, w którym oświadczenie o jej wypowiedzeniu zostało złożone zakładowi ubezpieczeń.

2. Obowiązek bezwłocznego zawiadomienia zakładu ubezpieczeń o zmianie posiadacza gospodarstwa rolnego obciąża przejmującego gospodarstwo rolne we władanie.

3. Dotychczasowy posiadacz gospodarstwa rolnego i obejmujący gospodarstwo rolne we władanie po-

noszą odpowiedzialność solidarną wobec zakładu ubezpieczeń za zapłatę składki ubezpieczeniowej należnej zakładowi ubezpieczeń za czas do końca miesiąca, w którym zawiadomiono zakład ubezpieczeń o zmianie posiadacza gospodarstwa rolnego.

4. Jeżeli po zmianie posiadacza gospodarstwa rolnego umowa ubezpieczenia budynków uległa rozwiązaniu w następstwie jej wypowiedzenia, osoba wypowiadająca umowę jest obowiązana zawrzeć nową umowę ubezpieczenia budynków z wybranym zakładem ubezpieczeń najpóźniej w ostatnim dniu przed rozwiązaniem się umowy wypowiedzianej.

5. Obejmujący we władanie gospodarstwo rolne, w którym budynki wchodzące w skład tego gospodarstwa nie są ubezpieczone, jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia budynków najpóźniej w przeddzień objęcia gospodarstwa rolnego we władanie.

§ 10. Jeżeli w czasie trwania umowy ubezpieczenia budynek przestał spełniać warunki wymagane do objęcia go ubezpieczeniem, budynek ten zostaje wyłączony z ubezpieczenia, a suma ubezpieczenia zostaje obniżona o zadeklarowaną do ubezpieczenia wartość tego budynku.

Rozdział 3

Zakres ochrony ubezpieczeniowej

§ 11. 1. Z tytułu ubezpieczenia budynków przysługuje odszkodowanie za szkody powstałe w budynkach na skutek zdarzeń losowych w postaci: ognia, huraganu, powodzi, gradu, uderzenia pioruna, eksplozji, obsunięcia się ziemi lub tąpnięcia oraz innych żywiołów.

2. Za szkody spowodowane przez:

- 1) ogień — uważa się szkody powstałe w wyniku działań ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozszerzył się o własnej sile,
- 2) huragan — uważa się szkody powstałe w wyniku działania wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24 m/sek., którego działanie wyrządza masowe szkody; pojedyncze szkody uważa się za spowodowane przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono działanie huraganu,
- 3) powódź — uważa się szkody powstałe wskutek:
 - a) zalania terenów w następstwie podniesienia się poziomu wody w korytach wód płynących lub stojących oraz wskutek deszczu nawalnego,
 - b) spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i falistych,
- 4) grad — uważa się szkody powstałe wskutek opadu atmosferycznego składającego się z bryłek lodu,
- 5) piorun — uważa się szkody będące bezpośrednim następstwem uderzenia pioruna,
- 6) eksplozję — uważa się szkody powstałe w wyniku gwałtownej zmiany stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołane ich właściwością rozprzestrzeniania się w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników; warunkiem uznania szkody za spowodowaną eksplozją jest, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich

rozmiarach, iż wskutek ujścia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; za spowodowane eksplozją uważa się również szkody powstałe wskutek implozji, polegające na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym,

- 7) obsunięcie się ziemi — uważa się szkody spowodowane przez zapadanie się ziemi oraz usuwanie się ziemi, z tym że:
 - a) za szkody spowodowane przez zapadanie się ziemi uważa się szkody powstałe wskutek obniżenia się terenu z powodu zawalenia się podziemnych pustych przestrzeni w gruncie,
 - b) za szkody spowodowane przez usuwanie się ziemi uważa się szkody powstałe wskutek ruchów ziemi na stokach,
- 8) tąpnięcie — uważa się szkody powstałe wskutek wstrząsów podziemnych, spowodowanych pęknięciem skał, wywołanych naruszeniem równowagi sił w tych skałach,
- 9) lawinę — uważa się szkody powstałe wskutek gwałtownego zsuwania się lub staczania mas śniegu, lodu, skał lub kamieni ze zboczy górskich,
- 10) upadek statku powietrznego — uważa się szkody powstałe wskutek katastrofy bądź przymusowego lądowania samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także spowodowane upadkiem ich części lub przewożonego ładunku.

§ 12. 1. Sumę ubezpieczenia, odrębną dla każdego budynku, ustala ubezpieczający z zakładem ubezpieczeń.

2. Suma ubezpieczenia budynku może odpowiadać:

- 1) wartości rzeczywistej budynku, przez którą rozumie się wartość w stanie nowym w dniu zawarcia umowy, pomniejszoną o stopień zużycia budynku,
- 2) wartości nowej — w odniesieniu do budynków nowych oraz takich, których stopień zużycia w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia nie przekracza 10%.

3. Suma ubezpieczenia może być ustalona:

- 1) na podstawie cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń do szacowania wartości budynków,
- 2) na podstawie załączonego powykonawczego kosztorysu budowlanego, sporządzonego zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalenia wartości robót budowlanych, obowiązującymi w budownictwie, przez osobę posiadającą uprawnienia w tym zakresie albo wyceny rzeczoznawcy; w tych przypadkach ustalenie sumy ubezpieczenia następuje na wniosek ubezpieczającego w razie ubezpieczenia budynku według wartości określonej w ust. 2 pkt 2.

4. Normy zużycia budynków określa zakład ubezpieczeń.

§ 13. 1. Zakład ubezpieczeń jest obowiązany do aktualizacji wartości budynków przyjętych do ubezpieczenia, nie częściej jednak niż w okresach rocznych, w przypadku gdy zmiany cen materiałów budowlanych i kosztów robocizny oraz innych materiałów spo-

wodowały podwyższenie lub obniżenie wartości budynków co najmniej o 20%.

2. Zaktualizowana wartość budynku stanowi podstawę ustalenia nowej sumy ubezpieczenia zgodnie z § 12.

§ 14. Nie są objęte ubezpieczeniem w gospodarstwach rolnych:

- 1) budynki będące w trakcie faktycznej rozbiórki,
- 2) budynki stanowiące własność osób prawnych postawionych w stan likwidacji lub upadłości,
- 3) budynki, których stan techniczny osiągnął 100% normy zużycia,
- 4) budynki przeznaczone do rozbiórki na podstawie ostatecznych decyzji właściwych organów,
- 5) namioty foliowe,
- 6) tunele foliowe.

§ 15. Zakład ubezpieczeń nie odpowiada za zaistniałe w budynkach szkody:

- 1) wyrządzone umyślnie przez ubezpieczającego lub przez osobę, za którą ubezpieczający ponosi odpowiedzialność lub która pozostaje z ubezpieczającym we wspólnym gospodarstwie domowym,
- 2) wyrządzone wskutek rażącego niedbalstwa przez osoby, o których mowa w pkt 1,
- 3) górnicze w rozumieniu prawa górniczego,
- 4) powstałe wskutek trzęsienia ziemi,
- 5) nie przekraczające równowartości pieniężnej 5 q żyta.

Rozdział 4

Zawarcie umowy ubezpieczenia budynków, powstanie i czas trwania odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń

§ 16. Umowę ubezpieczenia budynków zawiera się na wniosek posiadacza budynków lub osoby przez niego upoważnionej, złożony zakładowi ubezpieczeń.

§ 17. 1. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się od dnia następnego po dniu zawarcia umowy ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po dniu zapłacenia składki ubezpieczeniowej lub pierwszej jej raty, chyba że w umowie określono inny termin początku odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń. Składka powinna być zapłacona jednocześnie z zawarciem umowy ubezpieczenia.

2. Inny niż wskazany w ust. 1 termin początku odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń można w umowie ubezpieczenia budynków określić tylko wtedy, gdy umowę zawiera się na okres 12 miesięcy przed rozpoczęciem tego okresu, oraz w razie objęcia we władanie gospodarstwa rolnego, w którym budynki nie są ubezpieczone.

§ 18. 1. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń trwa, z zastrzeżeniem § 8 ust. 2, przez okres wskazany w umowie i kończy się z upływem ostatniego dnia tego okresu.

2. W razie opłacania składki ubezpieczeniowej w ratach, niezapłacenie raty składki w oznaczonym termi-

nie nie powoduje, z zastrzeżeniem § 8 ust. 3, ustania odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń.

3. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń, wynikająca z umowy ubezpieczenia budynków, ustaje w przypadkach określonych w § 8 ust. 3, § 9 ust. 1 zdanie drugie i § 10.

Rozdział 5

Prawa i obowiązki stron umowy

§ 19. W razie zajścia zdarzenia, którego następstwem jest lub może być szkoda powodująca odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń, posiadacz budynku jest obowiązany:

- 1) zawiadomić niezwłocznie zakład ubezpieczeń o powstaniu szkody nie później niż trzeciego dnia roboczego od jej powstania lub uzyskania informacji o jej powstaniu,
- 2) nie zmieniać, bez zgody zakładu ubezpieczeń, stanu faktycznego, spowodowanego zdarzeniem losowym, do czasu przybycia na miejsce szkody przedstawiciela zakładu ubezpieczeń, chyba że zmiana ta jest niezbędna dla zabezpieczenia mienia lub zmniejszenia szkody,
- 3) udzielić zakładowi ubezpieczeń pomocy w dokonaniu czynności niezbędnych do ustalenia okoliczności powstania szkody i wysokości odszkodowania oraz niezbędnych wyjaśnień w tym zakresie.

§ 20. Zakład ubezpieczeń, niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o szkodzie, wszczyna postępowanie w celu ustalenia stanu faktycznego szkody, zasadności roszczeń i wysokości odszkodowania oraz informuje posiadacza budynku lub osobę zgłaszającą roszczenie, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odszkodowania.

§ 21. Jeżeli posiadacz budynku z winy umyślnej lub z rażącego niedbalstwa nie dopełnił obowiązków wymienionych w § 19, a miało to wpływ na zwiększenie rozmiarów szkody, zakład ubezpieczeń może zmniejszyć wysokość odszkodowania o część, która nie byłaby świadczona w razie dopełnienia przez posiadacza budynku ciążących na nim obowiązków. Ciężar udowodnienia okoliczności uzasadniających zmniejszenie wysokości odszkodowania spoczywa na zakładzie ubezpieczeń.

Rozdział 6

Dochodzenie roszczeń i wypłata odszkodowania

§ 22. 1. Wysokość szkody ustala się na podstawie:

- 1) cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń; ustalenie wysokości szkody na podstawie tych cenników następuje w każdym przypadku niepodjęcia odbudowy, naprawy lub remontu budynku,
- 2) kosztorysu wystawionego przez jednostkę dokonującą odbudowy lub remontu budynku, odzwierciedlającego koszty związane z odbudową lub remontem, określone zgodnie z obowiązującymi w budownictwie zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych — przy uwzględnieniu dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów

i wyposażenia; jeżeli suma ubezpieczenia została ustalona według wartości rzeczywistej, uwzględnia się również faktyczne zużycie budynku od dnia rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń do dnia powstania szkody.

2. Zakład ubezpieczeń weryfikuje zasadność wielkości i wartości robót ujętych w przedstawionym przez ubezpieczającego kosztorysie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2. Kosztorys ten powinien zostać przedłożony przez ubezpieczającego najpóźniej w terminie 12 miesięcy od dnia powstania szkody.

3. Zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w kwocie odpowiadającej wysokości szkody, nie większej jednak od sumy ubezpieczenia budynku, podanej w dokumencie ubezpieczenia, stanowiącej górną granicę odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń.

4. Zakład ubezpieczeń nie uwzględnia stopnia zużycia budynku przy szkodach drobnych, których wartość nie przekracza równowartości pieniężnej 10 q żyta.

§ 23. Wysokość szkody w budynkach:

- 1) zmniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub odbudowy,
- 2) zwiększa się w granicach sumy ubezpieczenia o udokumentowane koszty uprzątnięcia miejsca szkody w wysokości do 5% wartości szkody.

§ 24. Zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie, chyba że:

- 1) uprawniony do odszkodowania nie złożył zakładowi ubezpieczeń, w terminie 14 dni od dnia zawiadomienia o szkodzie, rachunku strat i innych dokumentów uzasadniających roszczenie; w razie późniejszego złożenia dokumentów, odszkodowanie jest wypłacane w terminie 14 dni po ich dostarczeniu,
- 2) wyjaśnienie w terminie 30 dni okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, wówczas odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od wyjaśnienia tych okoliczności, z tym że bezsporną część odszkodowania zakład ubezpieczeń wypłaca w terminie 30 dni od dnia zawiadomienia o szkodzie,
- 3) w sprawie zdarzenia powodującego szkodę prowadzi się postępowanie sprawdzające albo wszczęte zostało postępowanie karne, którego wynik może mieć istotne znaczenie dla ustalenia wysokości odszkodowania lub odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń; zakład ubezpieczeń wypłaca jednak w terminie 30 dni od dnia zawiadomienia o szkodzie bezsporną część odszkodowania.

Rozdział 7

Składka ubezpieczeniowa i system taryf

§ 25. Składkę ubezpieczeniową ustala się według taryfy obowiązującej w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia lub jej przedłużenia.

§ 26. 1. Ubezpieczający, zawierając umowę ubezpieczenia budynków, opłaca należną składkę ubezpie-

zeniową z góry, za cały okres ubezpieczenia, według stawek ustalonych przez zakład ubezpieczeń.

2. Składka ubezpieczeniowa za ubezpieczenie budynków może być opłacona w ratach ustalonych w umowie; w przypadku opóźnienia w opłaceniu składki zakładowi ubezpieczeń przysługują odsetki ustawowe.

§ 27. 1. System taryf obejmuje ocenę i klasyfikację ryzyka przejmowanego przez zakład ubezpieczeń w ramach ubezpieczenia budynków oraz zasady ustalania podstawowych stawek ubezpieczeniowych.

2. Oceny ryzyka dokonuje zakład ubezpieczeń na podstawie danych statystycznych przebiegu szkodo-wości, a w razie braku tych danych — na podstawie innych informacji lub opinii rzeczoznawców.

3. Do celów taryfowych może mieć zastosowanie następująca klasyfikacja budynków i pokryć dachowych:

- 1) budynki murowane — których ściany zewnętrzne albo słupy pionowe zrębu są wykonane z materiałów niepalnych, w szczególności z cegły, pustaków, kamienia albo z muru pruskiego,
- 2) budynki drewniane — których ściany zewnętrzne są wykonane z drewna lub innych palnych materiałów,
- 3) pokrycie dachowe twarde — pokrycie wykonane z materiału niepalnego lub niezapalnego, w szczególności z blachy, dachówki, eternitu, łupka, papy,
- 4) pokrycie dachowe pozostałe — pokrycie wykonane z materiału palnego, w szczególności z gontów, desek i słomy.

4. Zakład ubezpieczeń może w taryfach określić dalszą klasyfikację, jeżeli charakterystyka zgłoszonych budynków znacznie odbiega od klasyfikacji określonej w ust. 3.

5. W wypadku prowadzenia w budynkach wchodzących w skład gospodarstwa rolnego produkcji lub usług powodujących podwyższenie ryzyka, zakład ubezpieczeń może dokonać indywidualnej oceny tego ryzyka i ustalić indywidualną składkę ubezpieczeniową.

§ 28. 1. Zakład ubezpieczeń ustala podstawową stawkę ubezpieczeniową wynikającą z oceny ryzyka na dwunastomiesięczny okres ubezpieczenia.

2. Stawka, o której mowa w ust. 1, może zostać skorygowana, jeżeli nastąpi znaczne zwiększenie wartości budynków.

§ 29. Ubezpieczający opłaca składkę obliczoną od sumy ubezpieczenia budynku przy zastosowaniu stawki podstawowej przewidzianej w taryfie dla danej klasy ryzyka.

Rozdział 8

Przepisy końcowe

§ 30. 1. Traci moc rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 1990 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia obowiązkowego budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia

i innych zdarzeń losowych (Dz. U. Nr 92, poz. 546, z 1991 r. Nr 85, poz. 389 i z 1994 r. Nr 94, poz. 454).

2. Do ustalenia zasadności i wysokości roszczeń odszkodowawczych z tytułu szkód powstałych:

1) do dnia 31 grudnia 1990 r. — stosuje się przepisy w sprawie ubezpieczenia ustawowego budynków w gospodarstwach rolnych,

2) od dnia 1 stycznia 1991 r. do dnia 31 grudnia 1997 r. — stosuje się przepisy rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1.

§ 31. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r., z tym że przepis § 8 ust. 1 wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Finansów: *M. Belka*